

Referanser:

Arkivsak: 20/00928-4

Oppdatering av regler i tilknytning til opphevelsen av kirkeloven og ikrafttredelsen av trossamfunnsloven og kirkeordningen

Sammendrag

Saken handler om forslag til mindre endringer i regelverk gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet, og tilpasninger av departementets bestemmelser om kirkelig inndeling.

Bakgrunnen for saken er behovet for å oppdatere det kirkelige regelverket når kirkeloven oppheves og erstattes av kirkeordningen og trossamfunnsloven fra 1.januar 2021.

Forslagene innebærer ikke innholdsmessige endringer ut over det som følger av kirkeordningen selv. I all hovedsak er endringene av teknisk karakter. De fleste endringene består i å oppdatere henvisninger til annet regelverk samt å tilpasse ordlyden i de ulike regelverk til oppbyggingen av og innholdet i kirkeordningen.

Det foreslås samtidig at direktøren med henblikk på overgangsbestemmelser gis fullmakter vedrørende utformingen av § 18 fjerde ledd i kirkeordningen samt saksbehandlingsregler i én type kirkebyggsaker. I begge tilfeller er det behov for oppdateringer før årsskiftet, men disse kan ikke vedtas før staten har gitt nye forskrifter og rundskriv.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefales å treffe følgende vedtak:

I

Det gjøres følgende endringer i regelverket nevnt nedenfor:

Forskrifter:

1. Regler for Den norske kirkes klagenemnd (forskrift 11. april 2016 nr. 1765 om regler for Den norske kirkes klagenemnd)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 33 tredje ledd samt forskrift 11. april 2016 nr. 1765 om regler for Den norske kirkes klagenemnd § 5 gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Valg og sammensetning

Den norske kirkes klagenemnd (heretter klagenemnda) velges og sammensettes slik som bestemt i kirkeordningen § 32.

Medlemskap i Den norske kirke er et vilkår for å være medlem eller varamedlem av klagenemnda, *jf. kirkeordningen § 40 første ledd.*

§ 2 skal lyde:

§ 2. Klagenemndas oppgaver

Klagenemnda utfører de oppgaver den er gitt i og i medhold av kirkeordningen § 33.

§ 3 første ledd skal lyde:

Forvaltningsloven og offentleglova gjelder for klagenemndas arbeid, *jf. kirkeordningen § 42 første og tredje ledd.*

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Ved spørsmålet om ugildhet for den som utfører sekretariatsfunksjoner for klagenemnda, gjelder *kirkeordningen § 42 tredje ledd.*

2. Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister (forskrift 16. april 2018 nr. 581 om Den norske kirkes medlemsregister)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 17 tredje ledd og forskrift 16. april 2018 nr. 581 om Den norske kirkes medlemsregister § 14 gjøres følgende endringer:

§ 1 bokstav a) og b) skal lyde:

a) tilrettelegge for bruk av medlemsregisteret i prestens arbeid etter tjenesteordning for menighetsprester og i forbindelse med tiltak for å ivareta de kirkelige organers ansvar etter *kirkeordningen*, herunder ved innkalling til menighetsmøter, tilbud om kirkelig opplæring eller diakonale tiltak, innsamlingsarbeid og barne- og ungdomsarbeid,

b) bidra til forsvarlig forvaltning og oppfølging av medlemskap i Den norske kirke, herunder sikre riktig grunnlag for kirkelig manntall og offentlige myndigheters kontroll etter *trossamfunnsloven* og

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Sentral og lokal behandlingsansvarlig plikter å sørge for at bestemmelsene i denne forskriften og regler gitt i og i medhold av *personopplysningsloven med personvernforordningen* blir fulgt.

§ 5 første og annet ledd skal lyde:

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med *kirkeordningen § 4* er medlem av eller anses å høre inn under Den norske kirke, jf. *kirkeordningen § 5 første ledd*.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. *kirkeordningen § 5 annet ledd*.

§ 9 tredje ledd bokstav d) skal lyde:

utlevere opplysninger til bruk i offentlige myndigheters fastsetting av sats for beregning av statstilskudd og kontroll av lister med fødselsnummer etter *trossamfunnsloven*.

3. Regler for bruk av kirken (forskrift 14. april 2015 nr. 1440 om regler for bruk av kirken)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (*trossamfunnsloven*) § 15 første ledd annet punktum og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 22 tredje ledd samt forskrift 14. april 2015 nr. 1440 om regler for bruk av kirkene § 21 gjøres følgende endringer:

§ 3 bokstav a og f skal lyde:

a. Kirke: *Kirke i henhold til kirkeordningen § 19 første ledd. Dette er kirke eller kapell som er godkjent av Kongen eller departementet, som er kirke fra gammelt av eller som etter 1. januar 2021 er godkjent som kirke av Kirkerådet i medhold av kirkeordningen § 23 fjerde ledd.*

f. Utlån: Dette kan skje både med og uten betaling, jf. § 11 og *kirkeordningen § 22*.

§ 11 skal lyde:

Innenfor de rammer som er satt i *kirkeordningen § 22*, kan kirkelig fellesråd kreve betaling for bruk av kirken etter nærmere regler godkjent av bispedømmerådet.

4. Regler for liturgisk inventar og utstyr av 14. april 2015 (skal meldes inn som forskrift)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (*trossamfunnsloven*) § 15 første ledd annet punktum og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 28 annet ledd bokstav d) samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 gjøres følgende endringer:

§ 2 nummer 1 skal lyde:

Kirker i henhold til kirkeordningen § 19 første ledd. Dette er kirker og kapell som er godkjent av Kongen eller departementet, som er kirke fra gammelt av eller som etter 1. januar 2021 er godkjent som kirke av Kirkerådet i medhold av kirkeordningen § 23 fjerde ledd.

§ 26 første punktum skal lyde:

Inventar og utstyr må ikke fjernes eller avhendes uten samtykke fra biskopen, jf. *kirkeordningen § 20 fjerde ledd*.

§ 28 skal lyde:

Ved restaurering og ombygging, *jf. kirkeordningen § 23 femte ledd*, skal det tas tilbørlig hensyn til de kulturhistoriske verdier som kirkebygget og dets inventar og utstyr *representerer*.

5. Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) (forskrift 16. april 2018 nr. 584 om regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene))

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 §§ 7 tredje ledd og 9 første ledd samt forskrift 16. april 2018 nr. 584 om regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) § 17-3 første ledd gjøres følgende endringer:

§ 2-1 annet ledd skal lyde:

Etter søknad fra et medlem kan biskopen etter kirkeordningen § 6 annet ledd samtykke i at medlemmet får sin tilknytning overført til et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i. Medlemmet har da stemmerett i det sokn vedkommende har fått overført sin tilknytning til, jf. kirkeordningen § 7 første ledd.

6. Regler for valg av kirkelig fellelsråd (forskrift 15. november 1996 nr. 1449 om regler for valg av kirkelig fellelsråd)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 15 femte ledd samt forskrift 15. november 1996 nr. 1449 om regler for valg av kirkelig fellelsråd vedtakspunkt 3 gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd første punktum skal lyde:

Valg av menighetsrådsmedlemmer til kirkelig fellelsråd avholdes av det enkelte menighetsråd i samsvar med bestemmelsene i *kirkeordningen § 15 første ledd bokstav a) og tredje og fjerde ledd*, innen den dato som kirkelig fellelsråd bestemmer.

§ 5 første punktum skal lyde:

Kirkelig fellelsråd anmoder kommunen om å foreta valg av kommunal representant og vararepresentant til kirkelig fellelsråd i henhold til *kirkeordningen § 15 annet ledd*.

§ 6 skal lyde:

Kirkelig fellelsråd sender melding til biskopen om hvem som er valgt inn i fellelsrådet med anmodning om at biskopen oppnevner en geistlig representant og vararepresentant, om mulig en av hvert kjønn, til kirkelig fellelsråd i henhold til *kirkeordningen § 15 første ledd bokstav b)*.

Vedtaks punkt 1a blir ny § 8 og skal lyde:

Der hvor Kirkerådet i samsvar med *kirkeordningen § 8 fjerde og femte ledd* har foretatt tilpasninger i bestemmelsene om kirkelig fellelsråd, kan valg foregå etter regler som er tilpasset særordningen.

7. Regler for valg av Kirkerådet (forskrift 1. april 2019 nr. 455 om regler for valg av kirkerådet)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 29 tredje ledd samt forskrift 1. april 2019 nr. 455 om regler for valg av kirkerådet § 4-3 gjøres følgende endringer:

§ 4-2 første ledd oppheves. Nåværende § 4-2 annet ledd og tredje ledd blir første og annet ledd.

8. Regler om formene for menighetsmøtets virksomhet (forskrift 15. november 1996 nr. 1453 om regler om formene for menighetsmøtets virksomhet)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 13 tredje ledd samt forskrift 15. november 1996 nr. 1453 om regler om formene for menighetsmøtets virksomhet vedtaks punkt 3 gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd skal lyde:
Menighetsmøtet kan ikke fatte vedtak *etter kirkeordningen § 14 når en sak ikke er forberedt av menighetsrådet i henhold til kirkeordningen §§ 12 sjette ledd.*

9. Forskrift om ordning for Saemien Åålmege (forskrift 14. april 2015 nr. 1441 om ordning for Saemien Åålmege)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 3 femte ledd samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:
§ 3. *Kirkelig betjening*

Den særskilte kirkelige betjening av sørsamer i og utenfor sørsamisk språkområde skjer ved presten for sørsamer, som leder prestetjenesten i området og sørger for nødvendig samordning med menighetsrådets virksomhet, diakon, og eventuelle *øvrige stillinger i rettssubjektet Den norske kirke* med arbeidsoppgaver knyttet til sørsamisk kirkeliv.

§ 7 annet ledd første punktum skal lyde:
Bestemmelsene i *kirkeordningen §§ 9 og 10* og regler for valg av menighetsråd fastsatt av Kirkemøtet gjelder så langt de passer.

§ 8 første ledd skal lyde:
Kirkeordningen §§ 12–14 om menighetsrådet og menighetsmøtet og § 17 om kirkelig fellesråd gjelder så langt de passer.

§ 8 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Nidaros bispedømmeråd tilsetter og har arbeidsgiveransvar for diakon, daglig leder og *eventuelle øvrige stillinger i rettssubjektet Den norske kirke* med arbeidsoppgaver knyttet til sørsamisk kirkeliv.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Menighetsrådet gir uttalelse i forbindelse med tilsetting av *personell i rettssubjektet Den norske kirke* knyttet til kirkelig betjening av sørsamer, fremmer søknader om finansiering av tiltak og virksomhet innenfor sørsamisk kirkeliv og avgir for øvrig uttalelse når departement eller annen kirkelig myndighet ber om det, eller når menighetsrådet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

§ 9 første ledd skal lyde:

Kirkeordningen §§ 11 og 16 og bestemmelsene om formene for menighetsrådets virksomhet gitt av Kirkemøtet, gjelder så langt de passer.

§ 10 første punktum skal lyde:

Kirkeordningen §§ 13 og 14 og regler om formene for menighetsmøtets virksomhet gitt av Kirkemøtet, gjelder tilsvarende så langt de passer.

10. Forskrift om ordning for døvemenigheter (forskrift 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 3 femte ledd samt forskrift 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter vedtakspunkt II gjøres følgende endringer:

§ 4 første og annet punktum skal lyde:

Tilsetting av døveprest, prester og *annet personell i rettssubjektet Den norske kirke som er* knyttet til den kirkelige betjening av døve, foretas av Oslo bispedømmeråd. For tilsetting gjelder *regler om kvalifikasjonskrav for tilsetting som menighetsprest i Den norske kirke* og personalreglement for *Den norske kirke* så langt de passer.

§ 6 første ledd tredje punktum skal lyde:

Kirkeordningens bestemmelser i §§ 9–14 om menighetsrådet og menighetsmøtet gjøres gjeldende så langt de passer.

11. Regler om døvekirkelige organer (forskrift 12. september 2018 nr. 1334 om regler om døvekirkelige organer)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 3 femte ledd samt forskrift 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter § 10 gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i *kirkeordningen § 9* og kirkevalgreglene gjelder så langt de passer.

§ 3 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i *kirkeordningen § 11* og regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet gjelder så langt de passer.

§ 4 første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i *kirkeordningen § 13* og regler 15. november 1996 nr. 1453 om formene for *menighetsmøtets* virksomhet gjelder så langt de passer.

§ 6 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i *kirkeordningen § 16* og regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet gjelder så langt de passer.

12. Statutter for Samisk kirkeråd av november 1992 (skal meldes inn som forskrift)

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 35 annet ledd samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd annet punktum oppheves.

Annet regelverk:

13. Tjenesteordning for biskoper av 11. april 2016

I medhold av kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 39 fjerde ledd og Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 gjøres følgende endringer:

§ 11 a første punktum skal lyde

Når særlige grunner tilsier det, kan biskopen dispensere fra kravet om medlemskap i Den norske kirke for kirkelig tilsatte og ombud, jf. *kirkeordningen § 40*.

§ 12 annet ledd første punktum skal lyde:

Biskopen treffer vedtak i medhold av *kirkeordningen § 39 tredje ledd* om å frata prest i Den norske kirke retten til å utføre prestedtjeneste i Den norske kirke dersom denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig brudd på ordinasjonsforpliktelsene.

§ 13 første ledd skal lyde:

Biskopen foretar vigsling av kirker som er godkjent av *Kirkerådet*.

§ 27 skal lyde:

Biskopen skaffer til veie opplysninger og gir uttalelse i saker som forelegges av *Kirkemøtet*, Kirkerådet og andre kirkelige eller offentlige instanser. *Biskopen* kan av eget tiltak ta opp saker som gjelder forhold innen bispedømmet, Den norske kirke eller samfunnet ellers.

§ 28 skal lyde:

Biskopen utfører de gjøremål som til enhver tid er *pålagt* i medhold av *lov*.

14. Tjenesteordning for proster av 11. april 2016

I medhold av kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 39 fjerde ledd og Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 gjøres følgende endringer:

§ 8 annet punktum skal lyde:

Prostens tjenestedistrikt utgjør et prosti med utstrekning fastsatt av *bispedømmerådet*.

15. Personalreglement for Den norske kirke av 1. april 2019

I medhold av personalreglement for Den norske kirke av 1. april 2019 § 28 gjøres følgende endringer:

§ 3 første punktum skal lyde:

Forvaltningsloven kommer til anvendelse som bestemt i *kirkeordningen § 42*.

§ 5 annet ledd bokstav g) skal lyde:

g. eventuelt krav om medlemskap i Den norske kirke, jf. *kirkeordningen § 40 annet ledd*,

16. Kirkemøtets budsjettreglement av 12. april 2016 (fra budsjettåret 2021)

Det gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd første punktum skal lyde:

Budsjettreglementet gjelder for de midlene som Kirkemøtet disponerer og Kirkerådet fastsetter regnskap for, *jf. kirkeordningen § 30 tredje ledd*.

17. Økonomiregelverk for rettssubjektet Den norske kirke av 6. oktober 2016

I medhold av **Kirkemøtets budsjettreglement** av 12. april 2016 § 5 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 30 tredje ledd gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Den norske kirke er organisert med grunnlag i kirkeordningen og trossamfunnsloven.

18. Avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling

I medhold av lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning for Den norske kirke av 30. mars 2019 § 3 tredje og fjerde ledd, jf. § 44, samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 vedtas følgende ordning i slike saker:

Avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling

1. Innledning

Kirkerådet har i medhold av trossamfunnsloven § 12 annet ledd og kirkeordningen § 3 tredje og fjerde ledd, jf. § 44, samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 vedtatt følgende tilpasninger i bestemmelsene om avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling.

2. Myndighet til bispedømmerådene til å gjøre endringer i den kirkelige inndelingen innenfor bispedømmet

Kirkeordningen § 3 tredje ledd regulerer endringer i den kirkelige inndelingen og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme. Deler av myndigheten til å

treffe avgjørelse i disse sakene er lagt til bispedømmerådene, jf. kirkeordningen § 3 tredje ledd annet punktum. Bispedømmerådet har derfor avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

- a) opprettelse eller nedleggelse av prosti,
- b) overføring av et sokn fra et prosti til et annet,
- c) endring av grensene mellom sokn,
- d) sammenslåing av sokn,
- e) opprettelse av nytt sokn i et distrikt hvor det er kirke, jf. kirkeordningen § 19 som definerer hva som er «kirke» og som fastsetter at det skal være kirke i hvert sokn og
- f) fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti.

Kirkerådet treffer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foretar samtidig de nødvendige lempinger i anvendelsen av kirkeordningen. Kirkerådet delegerer myndigheten til å treffe bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd til bispedømmerådet i forbindelse med bispedømmerådets vedtak om inndelingsendringer.

Ettersom Kirkerådet nå står for den overordnede økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke, forutsetter Kirkerådet at bispedømmerådet forelegger saker om oppretting av nytt prosti for Kirkerådet, i tillegg til instansene lokalt som uttaler seg i denne typen saker. Prostiet er prestenes tjenestedistrikt, og det er derfor viktig at også hensynet til medbestemmelse ivaretas. I saker om endringer i sokneinndelingen er det et krav om at menighetsmøtet uttaler seg, jf. kirkeordningen § 14 annet ledd. I tillegg forutsettes det at kommunen gis anledning til å uttale seg i saker som vil kunne berøre kommunens økonomiske ansvar, jf. trossamfunnsloven § 14 annet ledd. Ved deling av sokn som innebærer et økonomisk oppgjør mellom flere sokn, forutsettes det at økonomiske og administrative konsekvenser avklares nærmere før bispedømmerådet treffer vedtak. Når det gjelder saker om fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti, videreføres ordningen med innhenting av råd fra navnekonsulenttjenesten for vedkommende område før og etter høringen.

Melding om vedtak sendes Kirkerådet, berørte menighetsråd, kirkelig fellesråd, prosten, kommunen og Statistisk Sentralbyrå.

Dette vedtaket avløser departementets delegeringsbrev 27. juni 2017, som samtidig oppheves.

3. Endringer i den kirkelige inndelingen som berører flere bispedømmer

Inndelingsendringer som berører flere bispedømmer, kan omfatte overføring av ett eller flere sokn fra et prosti i ett bispedømme til et prosti i nabobispedømmet, eller eventuelt overføring av et prosti. Justeringer i bispedømmeinndelingen har tidligere typisk blitt gjort i forbindelse med endringer i fylkesgrensen.

Kirkemøtets myndighet til å treffe vedtak om endring i grensene for bispedømmer delegeres i henhold til Kirkemøtets vedtak 9. oktober 2020 (sak KM 08/20 pkt. II.B) til Kirkerådet. Kirkemøtet beholder myndigheten til å treffe vedtak om opprettelse av og navn på nye bispedømmer etter kirkeordningen § 3 tredje ledd første ledd.

II

Endringene i pkt. I nummer 1–17 og vedtaket i nummer 18 gjelder fra 1. januar 2021.

III

Kirkerådet gir direktøren følgende fullmakter:

A.

Direktøren gis fullmakt til å vedta de nødvendige overgangsbestemmelser om saksbehandling og klageadgang knyttet til biskopens myndighet til å godkjenne ombygging og utvidelse av kirker i henhold til kirkeordningen § 23 femte ledd.

B.

Direktøren gis fullmakt til å foreta de nødvendige tilpasninger i kirkeordningen § 18 fjerde i lys av den vedtatte ordlyden i forskrift om økonomiforvaltningen i sokn i Den norske kirke. Tilpasningene gjelder frem til Kirkemøtet har behandlet spørsmålet eller til Kirkerådet før dette har ønsket en endring.

C.

I samband med lovreformen gis direktøren fullmakt til å treffe de bestemmelser eller andre tiltak overfor Stiftelsen Lovdata som er nødvendige for at de regelverk som ikke beholder sin rettslige status som forskrifter eller instruksjer i medhold av lov, kan tas ut av stiftelsens databaser

Saksorientering

I Sakens bakgrunn

Kirkemøtet i 2020 vedtok gjennom en ny bestemmelse i kirkeordningen å videreføre regelverk vedtatt av Kirkemøtet eller annet kirkelig organ i medhold av kirkeloven. Dette var både en forutsetning for og en følge av den kirkeordningen som ble vedtatt i 2019. Kirkeordningen vedtatt i fjor bygger innholdsmessig på kirkeloven. Samtidig er de forskriftshjemlene i kirkeloven som legger myndighet til Kirkemøtet i dag, med få unntak videreført i kirkeordningen – i noen tilfeller som en gjentakelse av hjemler som Kirkemøtet er gitt i trossamfunnsloven.

Slik lyder kirkeordningen § 44 første punktum:

Forskrifter og andre bestemmelser gitt av Kirkemøtet eller annet kirkelig organ i medhold av kirkeloven gjelder også etter at kirkeordningen har trådt i kraft.

Hensikten med denne nye bestemmelsen var at Kirkemøtet, i noen få tilfeller andre kirkelige organer, ikke skulle trenge å treffe nye, fullstendige vedtak om regelverk som *fra før var godt tilpasset* den nye loven og ikke minst kirkeordningen. Forslaget til vedtak bygger på § 44, men denne bestemmelsen er ikke en hjemmel for det som foreslås vedtatt.

Sakens begrunnelse er at det i samband med reformen er behov for å gjøre noen mindre endringer i det nevnte regelverk § 44 viser til.

I flertallet av regelverk det foreslås endringer i, har Kirkemøtet i reglene selv gitt Kirkerådet myndighet til foreta mindre endringer i reglene. Men noen av regelverkene inneholder ikke slik hjemmel for Kirkerådet. Dette er bakgrunnen for at Kirkemøtet i 2020 ga Kirkerådet myndighet i samband med lovreformen til å gjøre mindre endringer i bestemmelser truffet av Kirkemøtet i medhold av kirkeloven. Dette ble gjort i et eget delegasjonsvedtak i saken der ny § 44 i kirkeordningen ble vedtatt (sak KM 08/20).

II Merknader om de aktuelle reglenes rettslige status

I enkelte sammenhenger kan det ha betydning hva slags status eller karakter en bestemmelse i et regelverk har.

Som det vil fremgå av de to overskriftene i forslaget til vedtak pkt. I, vil regelverkene i nummer 1 til 12 være å anse som forskrifter i forvaltningslovens forstand – de øvrige ikke. De sistnevnte er heller ikke i dag forskrifter.

En del regelverk som ikke er omfattet av denne saken, vil *endre status* fra forskrift til annet regelverk. Det gjelder blant annet dagens forskrift om innmelding i og utmelding av Den norske kirke og reglene om kvalifikasjonskrav for tilsetning som prest. En del bestemmelser gitt med hjemmel i kirkeloven er ikke å anse som forskrifter, men er plassert i Lovdatas database for instruksjer. I begge tilfeller er det behov for å melde fra til Lovdata om at reglene skal fjernes fra databasene. For det tilfelle at Lovdata krever et formelt vedtak fra Kirkerådet, er det ønskelig å gi direktøren de nødvendige fullmakter til å håndtere forholdet til Lovdata. Se forslaget til vedtak pkt. III.C.

Reglene inntatt i vedtaksforslag nummer 12 anses i dag ikke som forskrift, men vil nå bli det. Grunnen er at Samisk kirkeråd er tatt inn i kirkeordningen som et kirkelig organ i kirkeordningens forstand med hjemmel i trossamfunnsloven § 12 annet ledd.

Regler for liturgisk inventar og utstyr (nummer 4) har i dag et dobbelt hjemmelsgrunnlag – både i kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav d) og i Kirkemøtets ulovfestede myndighet som trossamfunnets øverste representative organ. Sistnevnte myndighet kan sammenliknes med Kongens tidligere anordningsmyndighet etter Grunnloven § 16. Etter Grunnlovsreformen i 2012 kan vi si at slike regler eller reguleringer er av *samme type* som den Kongen kunne vedta. Vi kan derfor betegne også Kirkemøtets vedtak som kirkelige anordninger når vedtaket bygger på dette grunnlaget.

Trass i *lovhjemmelen* har det ikke vært vanlig å omtale reglene om inventar og utstyr som forskrifter, og de er heller ikke meldt inn til lovdata som dette. Dette kan skyldes at de tidligere retningslinjene gitt av Kongen i 1990 ikke ble ansett som forskrifter – selv om også disse ved siden av Grunnloven § 16 kunne forankres i lov, jf. kirkeloven av 1897 § 26 siste ledd.

Men også regler for bruk av kirken (nummer 3) har det samme dobbelte hjemmelsgrunnlag: både anordningsmyndigheten og lov, jf. kirkeloven § 20 tredje ledd. Disse reglene er meldt til Lovdata som forskrifter.

Grunnet den nevnte likhet i form av samme dobbelte hjemmelsgrunnlag,¹ er det vanskelig å begrunne at de to regelverk behandles ulikt. Og siden begge regelverk *også* har hjemmel i lov og griper inn overfor kirkens eier, er det riktig at de er registrert som forskrifter. Det er derfor ønskelig å melde inn til Lovdata som forskrift også regler for liturgisk inventar og utstyr.

III Oppføringene av hjemler

Når det i innledningen til hvert vedtakspunkt er oppført hjemler, er det av to grunner. For det første er det et krav etter forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav a) der det er tale om forskrifter – eller som her, endringsforskrifter. For det andre er det uansett forskrift eller ikke, ønskelig å identifisere og synliggjøre de nye hjemlene i hvert enkelt tilfelle.

IV Felles oversikt over hva endringene består i

Det er mer hensiktsmessig med en felles oversikt enn kronologisk å liste opp forklaringene for hver endring i hvert av regelverkene. Endringene som foreslås kan inndeles i følgende grupper. Det er for enkelhets skyld vist til reglens nummer i forslaget til vedtak.

Henvisninger til kirkeloven og annet regelverk

En rekke steder er henvisninger til kirkeloven erstattet med henvisninger til kirkeordningen.

I nummer 2 erstatter trossamfunnsloven de to lovene fra 1969 og 1981 om henholdsvis trossamfunn og om tilskudd til livssynssamfunn.

Noen få steder er også henvisninger til annet regelverk endret – se nummer 2 i § 4 tredje ledd og nummer 10 i § 4 *annet* punktum.

Departementet erstattes av kirkelige organ og staten av et kirkelig rettssubjekt

Noen steder er *departementet* erstattet med et kirkelig organ.

Fire steder er «staten» erstattet med det nasjonale kirkelige rettssubjektet i samband med tidligere statlige stillinger. Se tre steder i nummer 9 og ett sted i nummer 10.

Denne endringen skulle vært foretatt før januar 2017.

Behov for omformuleringer som følge av at regler nå er tatt inn i kirkeordningen

Slike endringer foreslås i nummer 1 i § 1 første ledd og § 2. Her *vises* det nå til kirkeordningen. Dette er en følge av at kirkeordningen omfatter det samme som dagens forskrift.

I nummer 5 er § 2-1 annet ledd helt omarbeidet som følge av at kirkeordningen § 6 annet ledd nå har en annen utforming enn kirkeloven § 4 annet ledd – samtidig som kirkeordningen § 7 første ledd har fått et annet innhold enn kirkeloven § 4 første ledd.

¹ Det kan tilføyes at for kirkebygg som ikke er kirke i rettslig forstand, er det *bare* anordningsmyndigheten som kan hjemle reglene. Se regler for bruk av kirkene § 2 annet ledd og regler for liturgisk inventar og utstyr § 2 nr. 2.

I nummer 3 § 3 og nummer 4 § 2 er kirkebegrepet omformulert som følge av at nye kirker vil bli godkjent. Sistnevnte sted var for øvrig formuleringen noe uheldig siden den strengt tatt bare viste til kirker godkjent etter 1997, noe som klart ikke var intensjonen.

Forbedringer der det uansett må gjøres endringer

Det er allerede nevnt et slikt eksempel. Samme sted (nummer 4) i § 2 var det ikke behov for å vise til at byggene «er vigslet til kirke». Det sier seg selv – *også* ved en sammenlikning med § 2 nr. 2.

En del andre steder er det også foretatt noen forbedringer. Se for eksempel i nummer 8.

Oppheving av unødvendige bestemmelser

Et par steder er bestemmelser opphevet fordi de er unødvendige.

I nummer 7 er innholdet i § 4-2 første ledd tatt inn i kirkeordningen § 29 annet ledd.

I nummer 12 vil det i § 1 første ledd annet punktum bli misvisende å si at Samisk kirkeråd er *opprettet* i medhold av kirkeordningen. Siden statuttene er eldre enn kirkeloven, kan det samme sies om loven. I stedet for å endre til at Samisk kirkeråd er *hjemlet* i kirkeordningen og den nye loven, foreslås det at setningen tas ut.

Særskilt om tjenesteordning for biskoper (nummer 13)

Her er departementet *fjernet* fra opplistingen i § 27. Et eventuelt behov vil bli dekket av *offentlige instanser*.

I § 28 er det ikke lenger behov for å ta med at biskopen kan pålegges *gjøremål i lov* og heller ikke ved bestemmelse av Kongen eller departementet.

Andre endringer

I tillegg er en uriktig henvisning rettet opp i nummer 11 § 4. Endelig er det foreslått en regelteknisk forbedring sist i nummer 6.

V Særlig om avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling

Trossamfunnsloven § 12 annet ledd legger myndighet til Kirkemøtet til å gi nærmere bestemmelser om den kirkelige inndelingen. Kirkeordningen § 3 tredje ledd regulerer endringer i den kirkelige inndelingen samt dessuten og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme. Deler av myndigheten til å treffe avgjørelse i disse sakene er lagt til bispedømmerådene, jf. kirkeordningen § 3 tredje ledd annet punktum.

I medhold av kirkeloven § 2 femte ledd og et delegasjonsvedtak fra Kongen har departementet ved brev av 27. juni 2017 delegert store deler av sin myndighet til bispedømmerådet.

Hovedtrekkene i dette brevet kan videreføres uten *særskilt* vedtak om det fra Kirkemøtet. Dette følger av kirkeordningen § 44 annet punktum sammenholdt med Kirkemøtets myndighet nevnt ovenfor i medhold av lovens § 12 annet ledd og § 3 tredje ledd.

Den ovennevnte § 44 lyder slik i sin helhet:

§ 44. Overgangsregler

Forskrifter og andre bestemmelser gitt av Kirkemøtet eller annet kirkelig organ i medhold av kirkeloven gjelder også etter at kirkeordningen har trådt i kraft. *Så langt de passer gjelder det samme for bestemmelser truffet av departementet i medhold av kirkeloven der disse ikke er erstattet av nye bestemmelser vedtatt av Kirkemøtet eller annet kirkelig organ.*

I en overgangsperiode kan *Kirkerådet* vedta de nødvendige tilpasninger knyttet til en slik innholdsmessig videreføring av brevet fra departementet. Dette har Kirkerådet myndighet til med grunnlag i Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020, gitt i tilknytning til § 44 *annet* punktum:

Kirkerådet gis myndighet til å vedta de nødvendige tilpasninger i bestemmelser truffet av departementet i medhold av kirkeloven, der disse ikke er erstattet av nye bestemmelser vedtatt av Kirkemøtet eller annet kirkelig organ.

I forslaget til vedtak nummer 18 er det foretatt de tilpasninger som springer ut av kirkeordningen § 3 og det nye lovgrunnlaget. Departementets brev er inntatt nedenfor som vedlegg med markeringer av forslaget til tilpasninger.

VI Fullmakter til direktøren

Til kirkeordningen § 23 femte ledd

Kirkeordningen § 23 siste ledd fastsetter at «ombygging og utvidelse av kirke skal godkjennes av biskopen etter nærmere bestemmelser om saksbehandling og klageadgang fastsatt av Kirkemøtet». Dette betyr at Kirkemøtet må fastsette nærmere regler om saksbehandling og klageadgang. Det pågår en høring nå som skal munne ut i vedtak på Kirkemøtet i 2021. Det er foreslått at Kirkerådet skal være klageinstans og at Kirkerådet da vil kunne gi utfyllende bestemmelser om klagebehandlingen.

I dag er bestemmelsene om saksbehandling og klage gitt av departementet i samband med delegasjon av myndighet fra departementet til biskopen, jf. delegasjonsbrev til biskopene av 15. april 2000.

I tillegg til å fastslå at departementet er klageinstans, har departementet blant annet omtalt hvilke saker biskopen skal konsultere Riksantikvaren i og hvem som har rettslig klageinteresse. Samtidig har departementet gitt en forklaring av hva som menes med *ombygging og utvidelse*, siden kirkelovens forarbeider her ga lite veiledning.

I en overgangsperiode frem til Kirkemøtet kan fastsette nærmere regler om saksbehandling og klageadgang, legger Kirkerådet opp til at departementets bestemmelser i nevnte delegasjonsbrev fortsatt skal gjelde så langt de passer, med de tilpasninger som er nødvendige. Først og fremst må det bestemmes hvilket organ som skal være klageinstans. Slike bestemmelser kan *Kirkerådet* vedta i medhold av kirkeordningen § 44 sammenholdt med ovennevnte delegasjonsvedtak, jf. pkt. V ovenfor.

Grunnen til at Kirkerådet ikke kan vedta slike overgangsbestemmelser nå, i påvente av Kirkemøtets behandling i 2021, er at de skal bygge på departementets nye kirkebyggforskrift som fortsatt er på høring og et nytt kirkerundskriv. Begge deler er ventet ferdig før nyttår.

Derfor foreslås det at direktøren gis fullmakt til å fastsette de nødvendige overgangsbestemmelser som kan gjelde fra årsskiftet og frem til Kirkemøtet i 2021 har vedtatt det nærmere innhold i kirkeordningen § 23 femte ledd.

Kirkerådet legger til grunn at nåværende forståelse av hva som menes med *ombygging og utvidelse* skal videreføres.

Til kirkeordningen § 18 fjerde ledd

I saken fra 2020 om endringer i kirkeordningen og delegasjoner til Kirkerådet traff Kirkemøtet også følgende vedtak:

Kirkerådet gis samtidig myndighet til å vedta de nødvendige tilpasninger i kirkeordningen § 18 nytt fjerde (...) ledd dersom den vedtatte forskriften gir behov for det. Disse eventuelle tilpasninger gjelder frem til Kirkemøtet har behandlet spørsmålet (Sak KM 08/20 pkt. II.A.3).

Bakgrunnen var at ordlyden i vedtaket i kirkeordningen § 18 fjerde ledd bygget på et forslag til forskrift som da var på høring. Forskriften er ennå ikke vedtatt, men det ligger an til en mindre endring i forskriften som får følger for innholdet i bestemmelsen i kirkeordningen. Siden Kirkerådet ikke får anledning til å treffe det nødvendige vedtak før årsskiftet, bør direktøren gis fullmakt av Kirkerådet til å ivareta Kirkerådets myndighet.

En tredje fullmakt til direktøren er omtalt i pkt. II ovenfor.

De tre fullmaktene er samlet i forslaget til vedtakspunkt III.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Forslaget kan ikke ses å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vedlegg:

Til forslag til vedtak pkt. I nummer 18, jf. saksorienteringen pkt. V

Kulturdepartementets brev av 27. juni 2017 med forslag til tilpasninger

**Avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling -
~~myndighet til bispedømmerådene til å gjøre endringer i
prostiinndelingen innenfor bispedømmet~~**

1. Innledning

Departementet har, etter å ha innhentet Kirkerådets vurdering, besluttet å utvide bispedømmerådenes myndighet i saker om kirkelig inndeling til også å omfatte endringer i prostiinndelingen innenfor bispedømmet. Endringer i den kirkelige inndelingen som berører flere bispedømmer, skal fortsatt fastsettes av departementet. Kirkerådet vil i slike saker ta et overordnet ansvar for den forberedende saksbehandlingen, ved å koordinere og legge til rette et beslutningsgrunnlag. I forbindelse med kommunesammenslåingene som er vedtatt gjennomført 1. januar 2020, er det behov for å gjøre enkelte endringer i den kirkelige inndelingen, og det skal etableres nye fellesråd.

Kirkerådet har i medhold av trossamfunnsloven § 12 annet ledd og kirkeordningen § 3 tredje og fjerde ledd, jf. § 44, samt Kirkemøtets delegasjonsvedtak av 9. oktober 2020 vedtatt følgende tilpasninger i bestemmelsene om avgjørelsesmyndighet i saker om kirkelig inndeling.

2. Myndighet til bispedømmerådene til å gjøre endringer i den kirkelige inndelingen innenfor bispedømmet

Kirkeordningen § 3 tredje ledd ~~Kirkeloven § 2 femte ledd~~ regulerer endringer i den kirkelige inndelingen og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme. Deler av myndigheten til å treffe avgjørelse i disse sakene er lagt til bispedømmerådene, jf. kirkeordningen delegering 19. juli 1996 nr. 4684 av myndighet til å foreta enkelte endringer i sokneinndelingen og til å treffe visse bestemmelser om kirkebokføring § 3 tredje ledd annet punktum. Bispedømmerådet har derfor avgjørelsesmyndighet i følgende saker:

- a) opprettelse eller nedleggelse av prosti,
- b) overføring av et sokn fra et prosti til et annet,
- c) endring av grensene mellom sokn,
- d) sammenslåing av sokn,
- e) opprettelse av et nytt sokn i et distrikt hvor det er kirke, jf. kirkeordningen § 19 som definerer hva som er «kirke» og som fastsetter at det skal være kirke i hvert sokn og
- f) fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti.

Andre endringer fastsettes av departementet, jf. kgl.res. 7. juni 1996 nr. 528. Avgjørelsesmyndighet kan overlates til bispedømmerådet, jf. ~~kirkeloven § 2 femte ledd tredje punktum~~. Etter endringene i kirkeloven fra 1. januar i år, ser departementet det som hensiktsmessig at flere saker om endringer i den kirkelige inndelingen kan avgjøres av kirkelige organer. Departementet har derfor besluttet å overlate avgjørelsesmyndighet til det enkelte bispedømmerådet i følgende saker:

- a) — opprettelse eller nedleggelse av prosti,
- b) — overføring av et sokn fra et prosti til et annet,
- e) — endring av grensene mellom sokn,
- ~~d) sammenslåing av sokn,~~
- ~~e) opprettelse av nytt sokn i et distrikt hvor det er kirke, jf. kirkeloven § 17 (som definerer hva som er «kirke», og som fastsetter at det skal være kirke i hvert sokn),~~
- ~~f) treffe bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer, jf. kirkeloven § 2 fjerde ledd annet punktum, og~~
- ~~g) fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti.~~

Kirkerådet treffer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foretar samtidig de nødvendige lempinger i anvendelsen av kirkeordningen. Kirkerådet delegerer myndigheten til å treffe bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre inndelingsendringer etter kirkeordningen § 3 fjerde ledd til bispedømmerådet i forbindelse med bispedømmerådets vedtak om inndelingsendringer.

Ettersom Kirkerådet nå står for den overordnede økonomistyringen i rettssubjektet Den norske kirke, forutsetter departementet Kirkerådet at bispedømmerådet forelegger saker om oppretting av nytt prosti for Kirkerådet, i tillegg til instansene lokalt som uttaler seg i denne typen saker. Prostiet er prestenes tjenestedistrikt, og det er derfor viktig at også hensynet til medbestemmelse ivaretas. I saker om endringer i sokneinndelingen er det et krav om at menighetsmøtet uttaler seg, jf. kirkeordningen § 14 ~~kirkeloven § 11~~ annet ledd. I tillegg forutsettes det at kommunen gis anledning til å uttale seg i saker som vil kunne berøre kommunens økonomiske ansvar, jf. trossamfunnsloven § 14 annet ledd ~~kirkeloven § 15~~. Ved deling av sokn som innebærer et økonomisk oppgjør mellom flere sokn, forutsettes det at økonomiske og administrative konsekvenser avklares nærmere før bispedømmerådet treffer vedtak. Når det gjelder saker om fastsetting av navn på kirke, sokn og prosti, videreføres ordningen med innhenting av råd fra navnekonulenttjenesten for vedkommende område før og etter høringen.

Melding om vedtak sendes Kirkerådet, berørte menighetsråd, kirkelig fellesråd, prosten, kommunen og Statistisk Sentralbyrå og departementet.

Dette vedtaket avløser departementets delegeringsbrev ~~19. juli 1996 nr. 4684~~, som samtidig oppheves.

3. Endringer i den kirkelige inndelingen som berører flere bispedømmer

Inndelingsendringer som berører flere bispedømmer, kan omfatte overføring av ett eller flere sokn fra et prosti i ett bispedømme til et prosti i nabobispedømmet, eller eventuelt overføring av et prosti. Justeringer i bispedømmeinndelingen har tidligere typisk blitt gjort i forbindelse med endringer i fylkesgrensen.

Kirkemøtets myndighet til å treffe vedtak om endring i grensene for bispedømmer delegeres i henhold til Kirkemøtets vedtak 9. oktober 2020 (sak KM 08/20 pkt. II.B) til Kirkerådet. Kirkemøtet beholder myndigheten til å treffe vedtak om opprettelse av og navn på nye bispedømmer etter kirkeordningen § 3 tredje ledd første ledd.

~~Flere slike endringer er aktuelle i forbindelse med kommunene som slås sammen fra 1. januar 2020. Ettersom det skal være et kirkelig fellesråd i hver kommune, kan det være behov for å justere bispedømmegrensen når fylkesgrensen blir endret. Kirkerådet vil ta et overordnet ansvar for å koordinere og legge til rette for beslutningsgrunnlaget i disse sakene. Formelt vedtak i disse sakene treffes av departementet, etter at saken er ferdig forberedt av Kirkerådet.~~

~~Når det gjelder hvilke fylkesgrenser som blir endret, viser vi til Stortingets vedtak nr. 815, 816, 817, 818, 819, 820 og 828 for inneværende stortingssesjon, se følgende lenke på Internett:~~

~~<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=67738>~~

4. Bispedømmerådets oppgaver i forbindelse med kommunesammenslåinger og etablering av nye kirkelige fellesråd

~~I tilknytning til kommunesammenslåingene som har virkning fra 1. januar 2020, er det også behov for å etablere nye kirkelige fellesråd. I denne sammenhengen viser vi~~

til bispedømmerådets oppgaver etter kirkeloven, jf. ~~kirkeloven § 5 femte ledd~~. Oppgavene består først og fremst i at bispedømmerådet snarest mulig etter vedtak skal kalle sammen de involverte kirkelige fellesrådene til et møte, se ~~inndelingslova § 25 og § 26~~.

Når det gjelder hvilke kirkelige fellesråd som berøres av kommunesammenslåingene, vises det til Stortingets vedtak nr. 792-831 i inneværende stortings sesjon, se ovennevnte lenke på Internett.